

Entrevista a Miki y Duarte:

«Riure d'un mateix i dels nostres ideals és molt sa»

Per Jordi Riera Pujal

Manuel Luis Gallardo Muñoz (1967), o **Miki** és guionista, dibuixant i humorista gràfic. José Francisco Duarte Heredia (1975) o Kyko Duarte o **Duarte**, és dibuixant, historietista i vinyetista. Els dos van néixer a Màlaga, on uns anys més tard es van conèixer, i van decidir unir els seus talents en un duo creatiu. El 1997 van començar a col·laborar per a diversos diaris estrangers editats a la Costa del Sol. Dos anys després van fitxar per La Opinión de Màlaga, del grup Prensa Ibérica, on van començar a publicar vinyetes sobre l'actualitat. A partir de 2004 i fins al dia d'avui col·laboren amb una acudit diari en el Grupo Joly (Diario de Cádiz, Diario de Jerez, Diario de Sevilla, Málaga Hoy, Diario de Almería,...). El seu treball humorístic s'ha pogut veure a El Jueves i en altres capçaleres de premsa.

La marca de la casa de Miki y Duarte, és un traç sintètic i efectiu, condimentat **amb un humor crític, intel·ligent i lliure**. Les grans dots comunicatives de les seves vinyetes i la qualitat de les seves propostes els han valgut trobar l'èxit a les xarxes socials, ampliant l'audiència amb la que ja comptaven dins la premsa andalusa.

Entrevista

El Jueves, número 1941, 6/8/2014

El Jueves, número 2040, 29/6/2016

Heu realitzat alguns estudis, com poden ser il·lustració, belles arts ..., que d'alguna manera estiguin relacionats amb la vostra feina?

Miki: Tots els meus estudis estan relacionats amb la meua professió, considerant que totes les meves llibretes i blocs, de qualsevol matèria, estaven plenes de ninots i incomprendibles gargots, ¿Això compta? ¿No? Doncs llavors ... El curiós és que he arribat a fer classes de dibuix extraescolars en col·legis per a alumnes de primària i una mica més grans.

Duarte: No, des de petit sentia una forta atracció a allò que es gràfic amb missatge, i sobretot a les vinyetes en premsa i còmic. A casa meua mai ha faltat un diari. Jo, a l'igual que Miki, em passava les hores dibuixant, fins que amb els anys els dibuixos comencen a ser interessants. Però sí que he estudiat pel meu compte llibres d'art, anatomia, pintura, escultura ... a l'institut, gràcies a Elías, un professor de dibuix tècnic que es va prendre la molèstia d'explicar-me la perspectiva cònica, vaig aprendre les primeres nocions de perspectiva. Després els vaig completar amb més llibres i apunts.

Què us va impulsar i com va començar a treballar dins de la temàtica humorística?

Miki: Per casualitat i sense saber molt bé on em ficava. Apa, que si ho arribo a saber! Van obrir un diari a Màlaga, *El sol del Mediterráneo* que va desaparèixer fa molt. Tindria jo 17 anys i allà vaig publicar les meves primeres vinyetes. Eren els temps on calia treballar en redacció perquè no existia internet. Hi havia fax, però el resultat per a la impressió deixava molt a desitjar, així que normalment et col·locaven en una tauleta al mig dels altres. En el meu cas l'ambient de treball era fantàstic. En realitat no era molt conscient que allò podia ser un "treball". Potser perquè m'ho passava molt bé o potser perquè pagaven molt poc.

Duarte: Per culpa de Miki. Fa més de 20 anys. Avui dia no sé si agrair-o donar-li clatellots. Jo el vaig conèixer de casualitat, li vaig ensenyar alguns dibuixos i va veure que se li obria el obert, ara podia relaxar-se mentre un altre dibuixava. Em va proposar col·laborar en alguna revista a on feia alguna tira.

Com us repartiu la feina?

Miki: Normalment va per aquest ordre. Jo m'encarrego de triar el tema (encara que de vegades xerrem sobre els temes d'actualitat més

El cambio climático provoca sequías, huracanes, ciclones, tormentas, inundaciones...

... "El cambio climático no es una ciencia, es religión", Ted Cruz, gobernador de Texas

El Jueves, número 2105, fragmento, 27/9/2017

**LA JUNTA DE ANDALUCÍA
OCULTA CUÁNTO HA GASTADO
EN LAS CASAS GRATIS PARA
SUS ALTOS CARGOS**

El Jueves, número 2062, 30/9/2016

candents) i també de buscar la informació que gira al voltant de la notícia en qüestió. Després treballa el guió. Tot i que no és un "guió" pròpiament dit. Més aviat és el desenvolupament de la idea, un esbós que inclou la disposició i situació dels personatges, la seqüència (si n'hi ha), els elements imprescindibles, així com el text que apareix en els entrepanys, etc. Reconec que tinc un petit "problema", per dir-ho així; i és que no puc desenvolupar una idea si no faig un esbós abans, per aquesta raó faig un gargot molt abans de decidir el que pot ser una vinyeta. Un cop tinc aquest esbós llest, li passo a Duarte, i parlem. La majoria de les vegades estem d'acord. Altres canviem algun detall. Ara comença la seva part.

Duarte: Jo rebo un esborrany molt clar, molt directe, que realment funciona. Miki s'ha pres ja el seu temps a refinar la idea i aclarir-ho tot d'una forma bàsica també a nivell de composició. Si estem d'acord amb el missatge, jo em poso mans a l'obra. Procuro mantenir molt pura l'estructura, ja ens coneixem i sé que es posa a rondinar si veu alguna cosa que no s'assembla molt al que ell té al seu cap. I cau malalt. No passa res. Al seu torn començo a pensar com des d'una perspectiva gràfica puc estirar, potenciar la idea, afegir la meua marca, fer alguna cosa original, traços nous, artesans o experimentals, sempre sense adulterar el missatge o sense desviar massa l'atenció amb nous elements que pugui incorporar. Si el to de la vinyeta és reflexiu, o trist, adopto un estil menys estrident, si és humorístic, el meu estil es torna més gamberro. Si hi ha caricatures, tinc de suar cadascuna fins que crec que poden ser reconegudes per tots.

Des del 16/05/2004 feu la vinyeta d'actualitat per als nou diaris propietat de el grup andalús Joly. Heu notat canvis en la vostra manera d'enfocar la vinyeta diària en aquests últims disset anys?

Duarte: Sí, hi ha hagut una evolució, tant en la part conceptual com a nivell gràfic. Ho tenim molt clar i en això coincidim tots dos. Amb el temps hem après a "sintetitzar" i anar a el gra perquè el missatge sigui el més directe possible. A el principi les vinyetes estaven més plenes de detalls i la informació en elles era abundant. Ara ho veiem de manera diferent. Creiem que mentre pugui evitar-se, no hi ha d'haver elements que distreguin a al lector. Però compte, el aparentment simple pot resultar molt complicat. A vegades et trobes per aquí vinyetes súper elaborades que transmeten més aviat

El Jueves, número 2069, 18/1/2017

INMIGRANTES, SU PESADILLA CONTINÚA

El Jueves, número 2144, 27/6/2018

poc. I altres vegades descobreixes meravelles resoltes amb uns pocs traços i penses "Quina genialitat!". Encara que, és clar, tot això és també qüestió de gustos.

No soleu practicar l'humor atemporal, és a dir les vinyetes que sense saber el context poden ser igual de valides a vint anys vista. Hi ha alguna raó?

Miki: Estem acostumats a treballar l'actualitat i encara que pot semblar que ho fem per obligació, no és cert, és el nostre mètode de treball. Però també tenim vinyetes en la línia que esmentes, potser no tantes com voldríem. L'humor atemporal em sembla una opció molt interessant, i ara que ho esmentes, potser hauríem de fer-lo servir més sovint. De fet, seria bo tenir un "fons d'armari" per a quan hi ha temporada baixa de notícies.

El periodisme i l'opinió pública estan molt polaritzades en l'actualitat. La gent només ens riem o ens agrada l'humor que fan els de la nostra mateixa corda?

Miki: Doncs estic amb tu, hi ha massa polarització i poc sentit crític envers el nostre propi ideari. Com a exemple d'això, t'explico el nostre dia a dia a les xarxes socials. Tenim seguidors de tot l'espectre polític, molts ja ens coneixen i saben molt bé que no ens casem amb ningú. Però també hi ha el que ens descobreix amb una vinyeta que s'ajusta a la seva ideologia i immediatament ens segueix. "Que si som genials, que si uns cracks, que si naps, que si cols". I nosaltres "Gràcies, gràcies". Però a el dia següent fem una vinyeta en contra de "els seus" i deixa de seguir-nos immediatament.

Duarte: Sí, en el moment que critiquem els seus ja no som tan genials (rialles). Tenim un vell conegut que quan la vinyeta li molesta deixa comentaris del tipus "Què? Amb aquesta vinyeta us heu guanyat una "pagueta, eh?"! Però clar, mentre la vinyeta li ve bé no diu res. Tot això cal prendre-s'ho amb humor, si no vas llest. La gent es retrata el deixar aquests comentaris. És divertit si saps mantenir la distància. Nosaltres tenim les nostres preferències polítiques, com tothom, però el deixem a un costat i critiquem la partida del dia. Si alguna cosa ens sembla que funciona a nivell narratiu i és oportú, és una vinyeta vàlida. Sinó agrada a tothom, es poden consolar el menys amb veure que no hem faltat el respecte a ningú. O això pretenem.

El Gobierno cataloga como secreto de Estado lo alusivo al despliegue policial en Cataluña

El coste que se preveía solo hasta el 5 de octubre era de unos 31,7 millones de euros

El Jueves, número 2113, 22/11/2017

Novedad: se registrará la entrada y salida de empleados para asegurar el pago de horas extras

Cada semana se trabajan 3,5 millones de horas extras que los empresarios no pagan

El Jueves, número 2109, 25/10/2017

I a el mateix temps, tinc l'esperança que tard o d'hora pugui ser una alternativa viable, opcional o complementària, a el futur de les vinyetes fora del seu medi natural, la premsa. Per això tenim un laboratori de proves, la nostra pàgina web, independent de les nostres capçaleres, en la qual estem provant la repercussió, l'interès i compromís dels lectors amants de les vinyetes clàssiques d'opinió o satíriques. Intentem, dins de les limitacions diàries, publicar treballs frescos, ràpids, divertits que tinguin a veure amb l'actualitat.

Miki: Un dia d'aquests haurem de contractar un community manager d'aquests, perquè no tenim prou temps (rialles).

Existeix un humor pròpiament andalús?

Miki: Si et refereixes a l'humor gràfic, sincerament, no ho crec. I sé que això pot causar certa controvèrsia. Però més enllà de localismes, expressions i situacions pròpies de la regió, estic convençut que l'humor gràfic té les seves pròpies normes, el seu propi "mecanisme", que és universal. Per aquest motiu ens segueix gent de tot arreu.

Duarte: No ho sé, nosaltres no ho practiquem. Això funciona més en el mitjà audiovisual. On sí que hi ha humoristes exponents de la nostra terra que treballen en aquesta direcció. En accentuar els tòpics i exagerar-los. L'humor gràfic és una altra cosa.

Com podem definir a un humorista gràfic d'actualitat: com a un periodista, un opinador, un artesà, un artista ...?

Miki: Una barreja de tot això. Però també com a un psicòleg, un mag, o un còmic. En el meu cas, de vegades, penso que resolc puzles, encaixo les peces de l'actualitat fins que a la fi trobo la imatge o escena que busco, que és la solució.

Duarte: Jo fa temps no m'agrada el nom d'humorista gràfic, potser millor vinyetista. No volem fer sempre humor, hi ha vegades que es fan coses que no poden denominar humor, més aviat reflexió, crida de socors ... advertència ... Però sí, hi ha molt d'humor, per descomptat. Em molesta quan pejorativament diuen 'un acudit' per referir-se a una vinyeta. Per a mi un vinyetista és algú imprescindible en una capçalera, en si és un professional que demostra talent i agudeses. Si és periodista o artista és una cosa que hauria de ser secundari. És algú que ha nascut per ser on és.

El Jueves, número 1972, 11/3/2015

Palabras de Trump, amén; El Jueves, número 2084, 3/5/2017

Podeu mencionar alguns dibuixants actuals que us interessin especialment?

Miki: A Espanya hi ha uns dibuixants increïbles, i ho dic de veritat. Des Ricardo o Gallego y Rey, a *El Mundo*, passant per Santy en *La Opinión* de La Corunya o Oroz en *El Diario de Navarra*, etc. Em meravellen l'espontaneïtat de Ferran o les voltes de rosca de Fontdevila o Albert Monteys. O la gent d'*El Jueves*... són tots boníssims, em flipa la senzillesa d'Igor, amb el que ric molt. Fora d'Espanya, per a mi, la gran artista és Ann Telnaes, del *Washington Post*. Em fascina com planteja i resol les seves vinyetes. Aquesta "aparent" senzillesa de la qual parlàvem abans. I els clàssics, Sempé, Quino, em passaria hores parlant d'ells i de la resta de dibuixants que no he esmentat. Crec que el millor de tot és que avui en dia hi ha dibuixants de diferents ideologies, d'esquerrers i de dretes. Així que pots quedar-te amb el que més t'agradi, si no vols arriscar. O veure'ls tots, i treure les teves pròpies conclusions ...

Duarte: Tots els d'abans, més Guillermo, Puebla ... d'una altra generació com Chumy Chúmez, Gila, Summers ... també Gin. Per descomptat influències des Amèrica del Nord, Bill Watterson, Mort Drucker, Patrick Oliphant ...

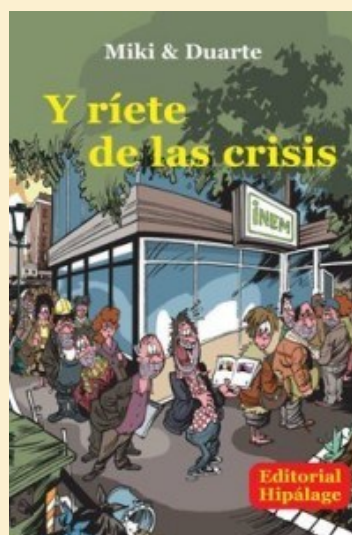
Ens podeu explicar una mica els treballs que feu per separat

Duarte: Jo sempre he volgut dibuixar còmic, el 2004, després de diversos intents per aquí i per allà vaig començar a treballar en una editorial francesa. El meu primer BD (bande dessinée) va ser a Bamboo editions, vaig estar a Delcourt, Glénat i finalment a Soleil. Des de llavors publico un llibre per any, i estic en un equip de creatius desenvolupant idees gràfiques o conceptes per els nostres llibres, storyboards per altres creadors, portades ... a més dels meus propis títols. No té molt a veure amb l'humor de premsa, oi?

Miki: Jo segueixo en solitari al diari alemany CSN. Ara mateix, entre el nostre treball per a la premsa, coordinar una mica les xarxes, el web ... amb prou feines tinc temps per a més. Això sí, tinc un calaix ple de projectes i qualsevol dia els posaré en marxa.

Una de les vostres col·laboracions a El Jueves va ser la sèrie de còmic Manuela. Com vau entrar a col·laborar a la revista?

Duarte: Vam publicar més coses a part de Manuela. Vam fer un bon número de pàgines. Recordo les tres pàgines de la biografia de Mariano Rajoy, o la història d'internet, o les pàgines dedicades als nens

Y ríete de las crisis, Editorial Hipálage, 2009

El Jueves, número 2052, 21/9/2016

robats durant el franquisme, i moltes altres que guardem amb molt d'afecte. Sempre està bé publicar a *El Jueves*.

Miki: Tot va ser per Juanjo Cuerda, un gran amic, ens va veure per les xarxes i va insistir que enviéssim material. És un altre dels bons.

Ens podeu comentar les vostres col·laboracions en revistes com *Tiempo* i *Volúmenes*?

Miki: Crec recordar que per *Tiempo* teníem una secció relacionada amb la televisió. I segurament alguna coseta més.

Duarte: Ufff! D'això fa tant de temps que hauria de repassar el nostre arxiu. I dóna un munt de mandra!

Com va ser l'experiència de fer un anuari amb una selecció dels vostres dibuixos i vendre'ls per internet?

Duarte: He d'aclarir que no és una selecció. Són totes les vinyetes publicades el 2020. Sense cap gat amagat. I va resultar una experiència molt positiva.

Miki: Exacte. És segur que repetim. A més, gràcies a aquesta edició digital, s'han interessat algunes editorials i és gairebé segur que tindrem una edició molt semblant en paper pròximament.

Hi veieu futur en aquest tipus d'experiències?

Duarte: És clar. No quedar-estancats i anar provant coses noves i aprofitar el que ens ofereixen les xarxes i les noves tecnologies, no és una opció, és una necessitat.

Miki: Ara mateix estem bolcats en la nostra web <https://mikiyduarte.com/>, des d'aquí pots enllaçar a la nostra botiga, en la qual pots adquirir làmines de vinyetes, originals i altres articles com el llibre. La idea és donar-li més vida al material que ja tenim i que creiem que és de qualitat. A la web tenim un arxiu on pots veure material ja publicat, com les pàgines que abans esmentava Duarte. Però també posem amb freqüència dibuixos i vinyetes que no pots veure en altres llocs, i sense cap cost. És una aposta, és clar, creuem els dits.

Hi ha capçaleres que renunciïn a l'humor gràfic, en altres hi ha retallades de sou. Com podran sobreviure els dibuixants a la crisi de la premsa?

Miki: Amb imaginació, no tinc dubte, encara que soni una mica pedant. Perquè això de la premsa és crisi, sí, però també és transformació i adaptació als nous temps. I si és transformació caldrà adaptar-se, no?

Anuario 2020 Miki y Duarte. Libro digital con más de 300 viñetas

Ja saps el que diuen de les crisis i les oportunitats. De fet, avui m'has enxampat animat, si em preguntes demà...

Duarte: Sincerament, és incomprendible que hi hagi capçaleres que renunciïn als dibuixants, quan és un fet més que provat que les vinyetes són un dels primers continguts a on es dirigeix l'atenció del lector de diaris.

Hi ha futur per la professió? ¿Les publicacions digitals són una possibilitat de present i de futur?

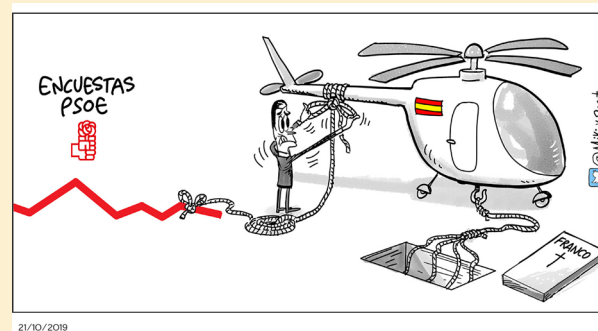
Duarte: Les publicacions digitals estan a l'alça, no hi ha dubte, moltes estan ja més que assentades i han aconseguit el que semblava impossible: fer-se un lloc en el mercat. Però fa la sensació que altres tantes són experiments sense control. El seu èxit depèn de molts factors, i el més determinant és la qualitat dels seus continguts. Així que si jo fos un editor digital m'asseguraria de comptar amb bons vinyetistes. O això m'agrada pensar. També cal que la gent doni suport aquests continguts, que els patrocini, perquè no ens adonem que es pot arribar a perdre, infravalorar, subestimar o confondre una professió única, que és pura creativitat, i sobretot crítica. Cal reforçar la propietat intel·lectual, al mateix nivell que ho està la música, està a l'ordre del dia 'afusellar' alegrement les vinyetes, mutilant banda, canviant els textos, traient la signatura ...

Miki: Insisteixo, el futur dependrà de la capacitat d'adaptació, potser noves fórmules, nous productes amb diferents formats, no sé.

Diuen que la gent prefereix els diners als consells. No sé si teniu diners per donar ... sinó ens podem conformar amb algun consell per prendre la vida amb més humor.

Duarte: Relax, la vida són dos dies.

Miki: A veure, està molt lleig dir que no he llegit un sol llibre d'autoajuda en la meua vida? Segur que si i ja hi ha un munt de ofesos. Bé, vaig llegir un, alguna cosa sobre com deixar de fumar. Així que no sé si sabré, ni si sóc el més indicat per donar consells. Però el que et puc dir és que riure d'un mateix és molt sa i em sembla un exercici d'intel·ligència. I això inclou també riure dels nostres ideals, dels nostres ídols o de les nostres creences. Té l'avantatge que quan algú ho faci, ja estaràs preparat. Per cert, segueixo fumant.

Algun consell per millorar Humoristan?

Duarte: Em sembla perfecte com està. El projecte és una gran idea i és fantàstic el que heu aconseguit en tan poc temps. Com sol dir-se, si no hi hagués alguna cosa així s'hauria d'inventar. Enhorabona!

Miki: Penso el mateix. Però per donar alguna opinió o consell jo ampliaria el catàleg d'autors i també muntaria més exposicions (són molt interessants). Potser afegiria algun tipus de material extra, vídeos o llibres que es puguin descarregar. Però això vindrà amb el temps, no?

Unes últimes paraules sobre els temps que ens toca viure ...

Miki i Duarte: Ens agradaria referir-nos a el període de confinament causat per la pandèmia i la relació mantinguda en aquest temps amb els nostres seguidors a través de les xarxes. Tot i l'angoixa, la por i el cansament d'aquesta etapa, gràcies a ells va ser una experiència bonica. Vam rebre missatges d'infermeres, sanitaris, gent corrent que ens deien que les nostres vinyetes els ajudaven molt en el dia a dia. Però en realitat aquests escrits ens ajudaven també a nosaltres. Com dic, no ho oblidarem

9 de juny de 2021

<http://humoristan.org>

Miki y Duarte

Jordi Riera Pujal

Cita del document

Jordi Riera Pujal (2021): "Entrevista a Miki y Duarte: «Riure d'un mateix i dels nostres ideals és molt sa»", a Humoristan, Barcelona. Disponible en línia el 9/6/2021 a: <http://humoristan.org>

